

Téma: Učitel

Doporučená studijní literatura

- Brezinka, W. Filozofické základy výchovy. Praha: Zvon, 1996.
- Kalhous, Z. – Obst, O. Školní didaktika. Olomouc: UP, 2001.
- Průcha, J. Moderní pedagogika. Praha: Portál, 1997.
- Trnková, K. Učitel a jeho profese. In Vybrané kapitoly ze školní pedagogiky, Petr Novotný, Milan Pol (eds.) Brno: MU, 2002.
- Veselá, Z.: Vývoj české školy a učitelského vzdělávání. Brno: MU, 1992.

Osnova přednášky

- 1. Teorie učitelské profese (pedeutologie)**
- 2. Vývoj názorů na učitelskou profesi**
- 3. Historický vývoj učitelstva**
- 4. Profesní dráha učitelů**
- 5. Jak učitelé vyučují**
- 6. Komparace učitelů různých zemí**
- 7. Typologie učitelů**
- 8. Kompetence učitele.**

1. Teorie učitelské profese (pedeutologie)

- nemá své ustálené označení
- zájem o profesi učitele již od starověku
- během posledních asi 200 let se názory na poslání učitelské profese příliš nezměnily
- oblast učitelské profese lze vymezit několika tématy (*Vývoj názorů na učitelskou profesi - Historický vývoj učitelstva - Profesní dráha učitelů - Jak učitelé vyučují - Komparace učitelů různých zemí - Typologie učitelů - Kompetence učitele*).

2. Vývoj názorů na učitelskou profesi

- učitel v evropském středověku
- humanistický učitel
- učitel období národního obrození
- učitelé období průmyslové revoluce
- učitelé v období 19. stol.
- učitelé současné doby - nároky na jejich profesi.

3. Historický vývoj učitelstva

- Z. Veselá a její publikace.

„Bílá místa“:

- psychická a fyzická zátěž v profesi
- zdravotní stav učitelů
- sociální a ekonomické podmínky života učitelů.

4. Profesní dráha učitelů

- popis a analýza jednotlivých fází vývoje profesní dráhy učitelů
- uplatnění absolventů studia učitelství.

5. Jak učitelé vyučují

- komunikace učitelů a žáků ve vyučování
- tzv. „skryté kurikulum“
- profesiografické metody.

Poznámka: Ukázka odborného textu zpracovaného posluchačkou VŠ
(námět k bakalářským nebo diplomovým pracím).

6. Komparace učitelů různých zemí

- demografické a sociální charakteristiky
- preference forem výuky, aplikace metod.

Poznámka: Ukázka odborného textu zpracovaného posluchačkou VŠ
(námět k bakalářským nebo diplomovým pracím).

7. Typologie učitelů

- nejrozšířenější profese
- ZŠ: 75 000 osob
- G: 11 500 "

Možnosti typologií:

- podle druhů škol
- podle osobnostních charakteristik
- podle charakteristik jednotlivých předmětů.

8. Kompetence učitele

- Modely koncepce učitelské přípravy (tj. učitelského studia).
- Podle jednoho z modelů by tato příprava měla obsahovat část odborně předmětovou, pedagogicko - psychologickou, praktickou a všeobecný základ.
- **Kompetence:**
  - odborně předmětová
  - psychodidaktická
  - komunikativní
  - organizační a řídicí
  - diagnostická a intervenční
  - poradenská a konzultativní
  - reflexe vlastní činnosti.

Stanovení priorit v práci učitele

	naléhavé	nenaléhavé
důležité	I AKTIVITY <ul style="list-style-type: none"> ● krize ● řešení aktuálních kázeňských problémů ● termínovaná práce ● příprava na výuku ● oprava studentských prací	II AKTIVITY <ul style="list-style-type: none"> ● prevence krizí ● ujasnění si hodnot ● středně a dlouhodobé plánování (tematický plán) ● rozvoj vztahů (např. volnočasové aktivity se žáky nebo s kolegy) ● skutečný odpočinek
nedůležité	III AKTIVITY <ul style="list-style-type: none"> ● jakékoliv přerušení ● určité telefonáty, setkání a korespondence ● bezprostředně naléhavé věci	IV AKTIVITY <ul style="list-style-type: none"> ● triviální činnosti ● administrativní práce

(viz: Trnková, K. Učitel a jeho profese. In Vybrané kapitoly ze školní pedagogiky, Petr Novotný, Milan Pol (eds.) Brno: MU, 2002).